

Тетяна ТЕПЕНЧАК,

викладачка ЗП(ПТ)О

«Коростишівський

професійний коледж»

Методична розробка

уроку з предмета «Історія України» за темою:

«Українська держава. Гетьманат Скоропадського»

Коли в такий момент я взяв владу в свої руки, то це для того, щоб збудувати Україну і до кінця днів своїх бути вірним сином дорогої нашої Неньки і всіма силами боронити державні і національні права українського народу. Прошу і наказ даю вам, брати, вірно і щиро служити незалежній Українській Державі нашій...

Павло Скоропадський

Мета уроку:

навчальна - розширити знання здобувачів освіти про гетьмана та Гетьманат України у ХХ столітті; з'ясувати місце, роль та значення політики гетьмана Павла Скоропадського в утвердженні української державності; *сформувати* уявлення про внутрішньо- та зовнішньополітичну ситуацію в період Української революції 1917-1921 рр.; *визначити* позитивні та негативні тенденції в розвитку Української Держави (Гетьманату) у 1918 році; *сформувати* просторове уявлення про місце Української Держави на політичній карті світу на початку ХХ століття;

розвивальна – розвивати навички встановлення послідовності та синхронізації подій Української революції 1917-1921 років (на загальнодержавному та регіональному рівнях); оперування хронологічним та поняттєвим матеріалом для пояснення таких явищ, як республіка, гетьманат, конституційна монархія; виявлення специфіки розвитку громадянського і релігійного життя, культури, освіти і науки за часів УНР, Української Держави; формування власного аргументованого судження та висновку щодо результатів Української революції 1917-1921 рр.

виховна - виховувати у здобувачів освіти відчуття вагомості становлення, формування та функціонування української державності на початку ХХ століття, зокрема в період Української революції 1917-1921 років, почуття поваги до історичних постатей, які боролися за українську державу; пробуджувати науково-пошукову зацікавленість історичними подіями та постатями означеного періоду.

Формування ключових компетентностей:

- навчально-пізнавальної;
- загальнокультурної;
- громадянської;
- просторової;
- хронологічної;
- логічної;
- мовленнєвої;
- інформаційно-цифрової;
- аксіологічної.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Форма проведення уроку: урок-дослідження.

Дидактичне забезпечення: ПК, проєктор, відеореєстратори, медіаресурси, інтерактивні вправи, створені за допомогою цифрових застосунків jigsawplanet, Ziteboard, додатку Google Форми.

Методи навчання: розповідь, пояснення, аналіз, дискусія, презентація проєкту, використання ІКТ, демонстрація.

Форми організації навчальної діяльності здобувачів: фронтальна, індивідуальна.

Міжпредметні зв'язки:

- українська мова;
- географія;
- інформатика;
- громадянська освіта.

Очікувані результати:

здобувачі освіти:

- знають: хронологію та ключові події Української революції 1917-1921 рр.; очільників УНР та Української Держави; основні причини державного перевороту 29 квітня 1918 року; головні засади зовнішньої та внутрішньої політики гетьмана Павла Скоропадського, причини його поразки; специфіку державного правління республіки (за УНР) та конституційної монархії (за Гетьманату);
- розуміють: принципи побудови та функціонування Української Держави (Гетьманату); внутрішньо- та зовнішньополітичні складнощі, з якими зіткнулася українська політична еліта від початку 1917 року; проблеми побудови української державності у вигляді УНР та Української Держави (Гетьманату); причини втрати влади урядом УНР та гетьманом Павлом Скоропадським.

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (1 хв)

Привітання. Перевірка наявності чисельності здобувачів освіти на занятті; зовнішнє оцінювання морально-емоційного та психологічного стану здобувачів.

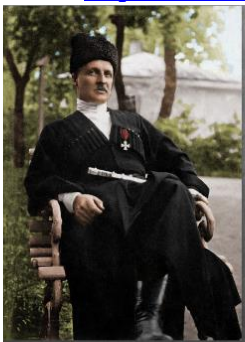
II. Повідомлення теми, мети, завдання уроку (1 хв)

Ми починаємо вивчати розділ з історії України, який має назву «В боротьбі за українську незалежність». На даному занятті ознайомимося із історичними подіями, які відбувалися на теренах нашої держави в період з квітня по грудень місяць 1918 року, з'ясуємо головних історичних діячів даного періоду, визначимо перспективи і проблеми, які стояли перед українською державністю, проаналізуємо прорахунки українських політиків початку ХХ століття крізь призму сьогодення (в тому числі російсько-української війни та зовнішньополітичних відносин із європейськими країнами), окреслимо можливі варіанти вирішення сьогоденної внутрішньо- та зовнішньополітичної ситуації для України.

III. Мотивація знань (4 хв)

Прошу перейти за покликанням та встановити одного з головних політичних діячів початку ХХ століття, діяльність якого ми будемо вивчати на даному занятті (складання пазлів)

URL: <https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=1e8c4cb829ee>

Запитання до здобувачів освіти:

- Чи відомий вам історичний діяч, продемонстрований у пазлі?

Назвіть його ім'я та прізвище.

- Які загальні уявлення ви маєте про гетьмана Павла

Скоропадського?

- В які часи української історії нашу державу очолювали гетьмани?
- Чим посада українського гетьмана відрізнялася від посад очільників інших держав (монархій та республік)?
- Охарактеризуйте УНР за формою правління.

IV. Організація сприйняття й осмислення нової інформації (28 хв)

Частина 1.

Викладач пропонує здобувачам освіти ознайомитися із біографією Павла Скоропадського. Про життєвий шлях гетьмана коротко інформує заздалегідь визначений та підготовлений здобувач освіти, який провів пошуково-дослідницьку роботу з даної теми (дослідницький матеріал: список використаних джерел до уроку, Інтернет-ресурси).

Частина 2.

29 квітня 1918 року у Києві відбулося декілька знакових подій для української державності, зокрема:

- УЦР прийняла Конституцію УНР (яка так і не набрала чинності)
- УЦР обрала Михайла Грушевського Президентом УНР
- Відбувся державний переворот, внаслідок якого було повалено владу УЦР
- Проголошено Українську Державу на чолі з гетьманом Павлом Скоропадським

Демонстрація елементів відео з матеріалами історичних подій 28 квітня 1918 року.

Гетьманський переворот: як Скоропадський повалив Центральну Раду. Історія без міфів

URL: <https://youtu.be/cAA1hADdufk?si=OADOsZEOZXxbfnuy>

30 квітня 1918 року було опубліковано «*Грамоту до всього українського народу*» (далі – Грамота), де гетьман заявив, що «*відкликнувся на поклик трудящих мас Українського народу і взяв на себе тимчасово всю повноту влади*». З повним текстом Грамоти можна ознайомитися на віртуальній онлайн-дошці Ziteboard за посиланням:

URL: <https://app.ziteboard.com/?code=778a2f47-0474-40db-a2d4-ad4dbe9e9fe2>

Дослідницьке завдання 1:

1. Прочитайте повний текст «Грамоти до всього українського народу».
2. Зачитайте пункти, які, на вашу думку, є найбільш важливими, позначте їх кольоровим олівцем.
3. Висловіть та обґрунтуйте свою думку стосовно інформації, викладеної у Грамоті.

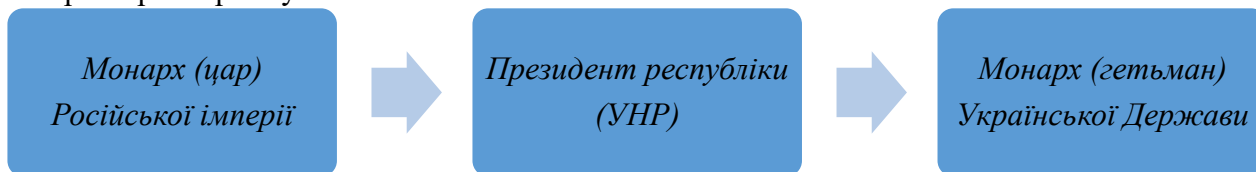
Завдання на розвиток аналітичного мислення:

Викладач знайомить здобувачів освіти з **уривком із історичного джерела**: «...Характер державної системи... складно визначити..., найправдоподібніше це мала бути конституційна монархія, відмінна від традиційної самодержавної системи в Росії... її характер визначався... українською історичною традицією...»

1. Дайте визначення поняттю «конституційна монархія».
2. Чому автор вищезазначеного уривку з історичного джерела посилається на «українську історичну традицію»?
3. Встановіть відмінності у формах правління за:
 - Республіки (УНР) та
 - Монархії (Гетьманат Скоропадського).

Завдання на розвиток креативного мислення:

Обґрунтуйте причини, які вимусили тогочасну політичну еліту прагнути становлення монархії крізь призму схеми:

Дослідницьке завдання 2:

Здобувачі освіти діляться на 4 рівні за кількістю групи та готуються до виконання дослідницько-пошукових проєктів на листах формату А-3, які після їх підготовки захищатимуть біля дошки. Зміст дослідницького завдання:

1. Кожній із 4 груп опрацювати пункти 2, 3 § 11 підручника «Історія України» (автор О. Гісем) та підготувати проєкти відповідно до заданих тематик.
2. Бали за підготовку дослідницького проєкту додаються за використання матеріалу Інтернет-ресурсів.
3. Результати кожного проєкту захищає 1 представник, якого визначила дослідницька група.

4. За результатами захисту загальним голосуванням здобувачів освіти групи можна визначити дослідницьку групу, яка найкраще підготувала та захистила дослідницький проект.
5. Оцінювання дослідницької роботи відбувається за результативністю діяльності на уроці та відповідно до критеріїв оцінювання здобувачів освіти.

ТЕМАТИКА ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПРОЄКТІВ

Внутрішня політика	Зовнішня політика	Економічний розвиток	Національно-культурний розвиток
•1. •2 і т.д.	•1. •2 і т.д.	•1. •2 і т.д.	•1. •2 і т.д.

Завдання на розвиток просторових компетентностей:

1. Охарактеризуйте та обґрунтуйте, як Українська Держава періоду Гетьманату сприймалася на зовнішньополітичній арені серед європейських держав?
2. Ознайомтеся із межами та розмірами території, яку охоплювала Українська Держава Павла Скоропадського, зображених на мапі:
<https://app.ziteboard.com/?code=53157c0d-b175-4abd-8858-2ce9bdd41c91>
3. Кольоровим маркером позначте на мапі Української Держави (Гетьманату), розміщеній на віртуальній онлайн-дошці території, які не входять нині до кордонів сучасної України (на сході України).
4. Іншим кольором маркера позначте на мапі ті західноукраїнські території, які у 1918 році не охоплювалися межами Української Держави (Гетьманату).

V. Закріплення нових знань (7 хв)

Здобувачам освіти пропонується виконати тестові завдання для закріплення матеріалу теми «Українська Держава. Гетьманат Скоропадського»

URL: <https://docs.google.com/forms/d/1X9HiRfa4oZNhXN5gOKyPXUrcCqsQrmmFD0REgZ8-nSo/edit>

та переглянути документальні матеріали Центрального державного архіву громадських об'єднань та українців «**Україна не поза нами, а в нас самих**»: документальна виставка до 150-річчя від дня народження Павла Скоропадського.

URL: <https://tsdahou.archives.gov.ua/2023/05/15/ukrayina-ne-pozu-namy-a-v-nas-samyh-dokumentalna-vystavka-do-150-richchya-vid-dnya-narodzhennya-pavla-skoropadskogo/>

I. Підсумок уроку (2 хв)

На занятті ми ознайомилися із динамікою історичних процесів, які відбувалися на території нашої держави на початку XX століття. У складних історичних умовах українцям вдалося створити, формувати та розвивати українську державність. За досить короткий в історичному сенсі період – період Української революції 1917-1921 років на теренах України були утворені держави із різними формами державного управління: республікою та конституційною монархією. Лідери кожної з них намагалися розбудувати державні інститути відповідно до своїх міркувань, переконань та політичних уподобань. Цей період, який справедливо вважають одним із найскладніших в історії нашої держави, має як багато позитивних зрушень, так і ряд прорахунків, зовнішньо- та внутрішньополітичних хибних рішень. Проте неодмінним залишається факт існування сусідньої держави – агресора, який

протягом сотень років намагається знищити нашу державність, і становить загрозу нашій державі навіть у XXI столітті.

Здобувачі освіти оцінюють свою роботу на занятті, аргументують отримані бали, узгоджують їх з викладачем.

VI. Домашнє завдання (1 хв)

1. Прочитати та опрацювати § 11 підручника «Історія України» (автор О.Гісем).
2. Виконати завдання «Запитання та завдання», розміщене на с.61 підручника.

Примітка: *детальна інформація, з якою працюють здобувачі освіти - за активними посиланнями.*

Список використаних джерел

1. Валентин Малиновський. Держава, що не відбулася (до 100-річчя Гетьманату Павла Скоропадського) // Українська Держава Павла Скоропадського: здобутки і прорахунки : Матеріали круглого столу з нагоди 100-річчя проголошення Української Держави, Затурцівський меморіальний музей В'ячеслава Липинського, с. Затурці, 27 квітня 2018 р. - Луцьк, 2018. – С. 5-11. URL: <https://www.istvolyn.info/storage/uploads/zktrEu2ELnxiQt7SS5JTUEB8hV96J8CICSNF1Brg.pdf> (дата звернення: 08.12.2024 р.)
2. Гетьманський переворот: як Скоропадський повалив Центральну Раду // Історія без міфів URL: <https://youtu.be/cAA1hADdufk?si=OADOsZEOZXXbfnuuy> (дата звернення: 04.12.2024 р.)
3. Гісем О.В. Історія України (рівень стандарту) : підруч. для 10 кл. закл. загал. серед. освіти / О.В.Гісем, О.О.Мартинюк. – Харків : Вид-во «Ранок», 2018. – С.56-61.
4. 29 квітня 1918 року до влади прийшов гетьман Павло Скоропадський: як він увійшов в історію URL: <https://youtu.be/vdeuTqGiBEs?si=Hxz4m3qoqC9jyemV> (дата звернення: 04.12.2024 р.)
5. Павло Скоропадський. Біографія. Цікаві факти. URL: <https://youtu.be/JqknHoW0QAs?si=FGEuVsOICxMR7Wro> (дата звернення: 04.12.2024 р.)
6. Плохій С. Брама Європи / Сергій Плохій ; пер. з англ. Романа Ключка. – Перероб. і доп. вид. – Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2023 р. – С.279-386.
7. Розвиток культури України за доби Української Держави П. Скоропадського та Директорії УНР. URL: <https://lms.e-school.net.ua/asset-v1:UIED+History-of-Ukraine-10th-grade+2020+type@asset+block@2.pdf> (дата звернення: 08.12.2024р.)
8. Руслан Пиріг. Українська гетьманська держава 1918 року. Історичні нариси. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-02-6005-4/978-966-02-6005-4.pdf> (дата звернення: 08.12.2024р.)
9. Середюк Т.В. Історія України : навігатор здобувача освіти для підготовки до ЗНО. / Т.В.Середюк. – Тернопіль : Астон, 2021. – С. 214-217.
10. Скоропадський, Павло Петрович Спогади: кінець 1917 – грудень 1918/ пер. з рос. Е. Соловей; упоряд. Ігор Гирич. – 3-тє вид. – К.: Наш Формат, 2022. – 456 с.

Рецензент: *Таліна КОВАЛЬЧУК, методист НМК ПТО у Житомирській області.*